

Тетяна БІЛАН,

orcid.org/0000-0002-7816-4481

кандидат філософських наук,

доцент кафедри філософії, соціології та політології імені професора Валерія Скотного

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

(Дрогобич, Львівська обл., Україна) bilangaluk@gmail.com

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ХОРЕОГРАФІЧНО-МИСТЕЦЬКИХ ПРОЄКТІВ

У статті встановлено, що теоретичні основи хореографічно-мистецького проєкту охоплюють комплекс мистецтвознавчих, педагогічних, психологічних та організаційних засад, необхідних для створення цілісного й художньо виразного танцювального твору. Констатовано, що теоретичні аспекти хореографічно-мистецьких проєктів включають мистецтвознавчі теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у хореографії, розуміння естетичних, пізнавальних, комунікаційних функцій мистецтва. Наголошено, що реалізація проєктів включає розуміння хореографії як мистецтва постановки танцю, тлумачення його різновидів, педагогічні аспекти роботи між учасниками проєкту. Метою статті є розкриття теоретичних засад організації хореографічно-мистецьких проєктів. Доведено, що теоретичні основи хореографічно-мистецьких проєктів включають художньо-образну концепцію, структуру проєкту, теоретичний аналіз хореографічного мистецтва, організаційні аспекти, комунікаційне та інформативне забезпечення хореографічно-мистецьких проєктів. Констатовано, що художньо-образна концепція як теоретична складова хореографічно-мистецького проєкту включає в себе розуміння поняття «художній образ». Наголошено, що формування емоційної сфери входить до мети і завдань методологічної складової підготовки та організації хореографічно-мистецьких проєктів. Констатовано, що важливо застосовувати при організації хореографічно-мистецьких проєктів психолого-педагогічні прийоми та методи навчання для підготовки учасників проєкту, враховувати психоемоційні характеристики виконавців для досягнення максимальної виразності та передачі емоцій глядачеві, обґрунтовувати педагогічні умови для формування та розвитку творчого потенціалу учасників проєкту. Наголошено, що менеджмент хореографічно-мистецьких проєктів вимагає поєднання креативності, стратегічного мислення та практичних управлінських навичок для перетворення ідеї на успішний реалізований проєкт.

Ключові слова: перформативні мистецтва, хореографія, проєктна діяльність, хореографічно-мистецький проєкт, проєктний менеджмент.

Tetiana BILAN,

orcid.org/0000-0002-7816-4481

Candidate of Philosophical Sciences,

Associate Professor at the Department of Philosophy, Sociology and Political Science

named after Professor Valery Skotny

Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University

(Drohobych, Lviv region, Ukraine) bilangaluk@gmail.com

THEORETICAL PRINCIPLES OF CHOREOGRAPHIC AND ARTISTIC PROJECTS

The article establishes that the theoretical foundations of a choreographic and artistic project encompass a complex of art historical, pedagogical, psychological, and organizational principles necessary for the creation of a holistic and artistically expressive dance work. It has been established that the theoretical aspects of choreographic and artistic projects include art history theoretical knowledge for solving practical problems in choreography, understanding the aesthetic, cognitive, and communication functions of art. It was emphasized that the implementation of projects includes understanding choreography as the art of dance performance, interpreting its varieties, and pedagogical aspects of work between project participants. The purpose of the article is to reveal the theoretical foundations of the organization of choreographic and artistic projects. It has been proven that the theoretical foundations of choreographic and artistic projects include the artistic and figurative concept, the structure of the project, the theoretical analysis of choreographic art, organizational aspects, and the communication and information support of choreographic and artistic projects. It is stated that the artistic-figurative concept as a theoretical component of a choreographic-artistic project includes an understanding of the concept of "artistic image". It is emphasized that the formation of the emotional sphere is part of the goals and objectives of the methodological component of the preparation and organization of choreographic-artistic projects. It was found that it is important to apply psychological and pedagogical techniques and teaching methods when organizing choreographic and artistic projects to prepare project participants, to take into account the psycho-emotional characteristics of performers to achieve maximum expressiveness and transfer of emotions to the viewer, and

to substantiate pedagogical conditions for the formation and development of the creative potential of project participants. It is emphasized that the management of choreographic and artistic projects requires a combination of creativity, strategic thinking, and practical management skills to transform an idea into a successful implemented project.

Key words: *performing arts, choreography, project activities, choreographic and artistic project, project management.*

Постановка проблеми. Теоретичні засади хореографічно-мистецьких проєктів включають аналіз та узагальнення, використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань у хореографії, критичне опрацювання джерел, власних спостережень в галузі хореографічного мистецтва та розуміння естетичної, пізнавальної, комунікативної функцій мистецтва в цілому. Хореографічно-мистецький проєкт має прагматичну спрямованість на створення певного результату – концерт, хореографічна постановка, майстер-клас, – який може мати практичне та теоретичне значення.

Аналіз дослідження. Комар В. дає характеристику сучасних тенденцій управління мистецькими проєктами в галузі культури та мистецтва, зокрема особливості мистецького проєкту (Комар, 2021). Лимаренко Л. розкриває здатність до продуктивного розв'язання завдань, практичних проблем з організації культурно-мистецьких проєктів та їх режисури (Лимаренко, 2024). Ткаченко М. висвітлює особливості формування компетентностей, що тісно пов'язані з самостійним формуванням завдань та їх реалізації, самопізнання, самоосвіти, саморозвитку під час реалізації проєкту (Ткаченко, 2022).

Мета дослідження – розкриття теоретичних засад організації хореографічно-мистецьких проєктів.

Виклад основного матеріалу. Висвітлюючи основні теоретичні засади хореографічно-мистецьких проєктів, наголошуємо, що реалізація проєктів включає розуміння хореографії як мистецтва постановки танцю, тлумачення його різновидів, педагогічні аспекти роботи з виконавцями. Теоретичні засади мистецьких проєктів включають комплексне планування хореографічно-мистецького проєкту, а саме продумування структури танцювальних номерів, підбір музичного супроводу, розробку композиції проєкту, підбір костюмів, декорацій. Важливо наголосити, що у сучасних хореографічних постановках та хореографічно-мистецьких проєктах костюм «відіграє дедалі важливішу та багатограннішу роль, костюм завжди присутній у хореографічному дійстві як власне знак дійової особи в танці та її перевтілення в створенні художнього образу танцю» (Білан, 2024: 70).

Теоретичні основи хореографічно-мистецьких проєктів охоплюють:

– *художньо-образну концепцію* (визначення мети, ідеї та змісту проєкту, створення художнього образу крізь призму руху), таким чином, художньо-образні основи проєктної діяльності включають розуміння ідеї та концепції, зокрема визначення основного задуму, теми, що стане основою проєкту, при створенні художнього образу важливим є використання пластичних рухів для передачі емоцій, характеру дійових осіб, осмислення виражальних засобів, що допомагають розкрити художньо-образний зміст хореографічної дії;

– *структуру проєкту* (підготовча, основна та заключна частини, що аналогічні до структури уроку), важливо зазначити, що проєкт може мати класичну структуру уроку, що включає підготовку до основної роботи, розробку та виконання основних хореографічних елементів та композицій, завершення проєкту, осмислення його результатів;

– *теоретичний аналіз хореографії* (тлумачення та розуміння видової структури танців, стилів хореографічного мистецтва, виражальних засобів та форм), важливим є розуміння емоційної складової, адже танець відображає емоційно-образний зміст музичних творів, розкриває емоційну чуйність, розуміння різних видів хореографії є ключовим для проєкту, принагідно наголошуємо, що класичний танець є основою багатьох хореографічних технік, мистецтво на основі народних мотивів, збагачене виражальними засобами, сучасні напрями хореографії є основою для багатьох сучасних проєктів;

– *організаційні аспекти* (планування, створення хореографічної постановки, робота з танцювальним колективом).

Наприклад, для галузі знань культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальності В6 Перформативні мистецтва, укладено робочу програму навчальної дисципліни «Організація хореографічно-мистецьких проєктів», складовою програмних результатів навчання є визначення місця та ролі хореографічної складової в контексті різножанрового художнього проєкту як одного із засобів реалізації творчої ідеї, використовуючи традиційні та альтернативні хореографічні техніки, комплексні прийоми, залучаючи суміжні види мистецтв.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні знати: теоретичні та практичні засади реалізації хореографічно-мистецьких проєктів; сучасні тенденції управління, організації хореографічно-мистецьких проєктів; комунікаційне та інформативне забезпечення хореографічно-мистецьких проєктів. Вміти організовувати колективну діяльність задля реалізації планів, проєктів; реалізувати практичний аспект створення та реалізації хореографічно-мистецького проєкту; адаптуватися та діяти в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, генерувати нові ідеї задля вирішення проблемних ситуацій.

Тематичний блок робочої програми навчальної дисципліни «Організація хореографічно-мистецьких проєктів» включає:

– *Теоретичні засади реалізації хореографічно-мистецьких проєктів* (Сутність проєктної діяльності: поняття, основні характеристики, класифікація проєктів. Метод проєктів. Проєктна діяльність. Сутність терміну «хореографічно-мистецький проєкт». Мета, процеси та функції в управлінні хореографічно-мистецькими проєктами. Характеристика моделі управління хореографічно-мистецькими проєктами. Здобутки української хореографічної культури при реалізації проєктів).

– *Сучасні тенденції управління та організації хореографічно-мистецьких проєктів* (Проєктування як конструктивно-креативна мистецька діяльність. Специфічні особливості хореографічно-мистецьких проєктів. Особливості управління мистецькими проєктами в системі хореографічної культури України. Пластичність мети проєкту. Персоналіфікація творів хореографічного мистецтва. Умови реалізації проєкту. Вимоги до учасників проєкту. Відеоконтентний формат хореографічно-мистецьких проєктів).

– *Організаційна структура управління хореографічно-мистецькими проєктами* (Ціннісно-орієнтоване управління проєктами. Різновиди хореографічних проєктів та їх стисла характеристика. Розробка концепції проєкту. Базові засади створення організаційної структури хореографічно-мистецького проєкту. Структура проєктного аналізу. Обґрунтування проєкту. Оцінка ефективності проєкту. Інноваційність художніх форм проєкту. Ресурсне забезпечення виконання проєкту. Кадрове забезпечення виконання проєкту. Управління конфліктами в проєктах).

– *Комунікаційне та інформативне забезпечення хореографічно-мистецького проєкту* (Процеси управління комунікаціями при вико-

нанні проєкту. Інформаційна система управління проєктами. Програмно-технічні засоби. Моніторинг виконання робіт хореографічно-мистецького проєкту. Аналіз і моніторинг проєктних ризиків. Забезпечення якості хореографічно-мистецького проєкту).

– *Створення хореографічно-мистецького проєкту: практичний аспект* (Специфіка створення хореографічно-мистецького проєкту. Система планування проєкту. Розробка плану управління хореографічно-мистецьким проєктом. Змістове наповнення проєкту. Сутність і функції проєкту. Напрями структуризації хореографічно-мистецького проєкту).

– *Реалізація хореографічно-мистецького проєкту: практичний аспект* (Стислий опис проєкту. Мета проєкту. Основні етапи проєкту. Діяльність організатора проєкту. Зміст ідеї. Етапи реалізації хореографічно-мистецького проєкту. Сінопсис (короткий опис) проєкту. Портфоліо).

– *Методичні рекомендації щодо управління хореографічно-мистецькими проєктами* (Підсистеми управління проєктами: організація, інформативність, контролювання, моніторинг. Підготовка презентаційних матеріалів проєкту. Особливості хореографічно-мистецьких проєктів в умовах війни. Технології підбору тематики проєктів).

– *Режисура організації хореографічно-мистецьких проєктів* (Акторська майстерність при організації хореографічно-мистецьких проєктів. Адміністрування та створення навчально-методичних хореографічних проєктів. Інноваційні хореографічні проєкти. Соціо-культурні хореографічні проєкти. Система ресурсного забезпечення: фінансових, матеріально-технічних ресурсів).

– *Розробка хореографічно-мистецького проєкту* (Визначення сутності основних понять. Побудова технічної та соціокультурної підсистеми в хореографічно-мистецькому проєкті. Розробка проєкту-презентації хореографічного твору (танець, вистава тощо). Гастрольне проєктування. Специфіка організації майстер-класів з хореографії. Танець, вистава, перформанс як хореографічно-мистецький проєкт. Особливості розробки соціальних хореографічних проєктів. Реклама хореографічно-мистецького проєкту).

Художньо-образна концепція як теоретична складова хореографічно-мистецького проєкту включає в себе розуміння поняття «художній образ», що є «гносеологічною і естетичною категорією», він не тільки відображає факти життя, а й несе у собі «специфічні узагаль-

нення життєвих явищ, проникає в їх сутність, розкриває їх внутрішній зміст за допомогою художніх засобів, є єдністю об'єктивного (взятого з дійсності) та суб'єктивного (створеного творчою думкою митця)» (Бойко, 2020: 35–36). Важливо розкрити сутність проєктної діяльності: поняття, основні характеристики, класифікація проєктів, сутність терміну «хореографічно-мистецький проєкт», розкрити мету, процеси та функції в управлінні хореографічно-мистецькими проєктами; подати характеристику моделі управління хореографічно-мистецькими проєктами; висвітлити здобутки української хореографічної культури при реалізації проєктів. Термін «хореографічно-мистецький проєкт» можна трактувати «як складний, багатоаспектний, різноманітний процес за своєю природою і особливою формою активної творчої міжособистісної взаємодії, спрямованої на досягнення певної мети, що обмежена місцем, часом і ресурсами» (Лимаренко, 2024: 7–14). Хореографічно-мистецький проєкт – це цілісний процес створення та реалізації танцювальної постановки, який включає в себе задум, підготовку та презентацію, що має різні цілі: від розвитку творчих здібностей до створення масштабного видовища для публіки.

Як ми зазначали вище, важливим є розуміння емоційної складової хореографічного мистецтва, і тут принагідно зазначаємо, що формування емоційної сфери входить до мети і завдань методологічної складової підготовки та організації хореографічно-мистецьких проєктів, знання уміння і навички емоційної сфери всіх учасників проєкту орієнтовані на самопізнання, саморегуляцію, мотивацію, емпатію і соціальні навички власного «Я» організатора проєкту, так й інших учасників, формування емоційної сфери базується на методологічних засадах гуманістичної, особистісно орієнтованої психології, філософії, педагогіки. Реалізація проєктної діяльності як «форми організації навчального мистецького процесу сприяє створенню умов для самопізнання, самореалізації та рефлексії, надання можливості знайти себе, стати на шлях самостійної продуктивної дії, яка дозволяє підвищити якість самоосвіти крізь призму формування здатності студентів до конструювання проєктів саморозвитку, активізацію механізмів формування творчого мислення, збагачення емпатійно-чуттєвої сфери студента, самостійності студентів у вирішенні творчих завдань, інтелектуалізацію навчального мистецького процесу» (Ткаченко, 2022: 104).

Важливість і вагомість ролі емоцій у різних сферах людської діяльності вказує на тісний взаємозв'язок когнітивної та емоційної сфери в структурі особистості, що в науковому слововжитку конкретизовано поняттями «емоційний інтелект», емпатія», «емоційна сфера». У визначенні Гоулмана, емоційний інтелект є сукупністю життєво необхідних здібностей, основними з яких є спроможність стримати емоційний імпульс, розгледіти сокровенні почуття іншої людини, а володіння людиною емоційною сферою, розвиненість емоційного інтелекту допомагає людині усвідомити та зрозуміти власні емоції та емоції оточуючих, керувати своєю емоційною сферою, адаптивно вибудовувати власну поведінку у соціумі, легше досягати своїх цілей у взаємодії з оточуючими (Гоулман, 2018: 30).

Основними аспектами менеджменту хореографічно-мистецьких проєктів є створення детального плану, мети, продумування термінів, забезпечення ефективної комунікації між членами команди, усунення перешкод, контроль за якістю, регулярний моніторинг виконання проєкту. Важливим аспектом реалізації хореографічно-мистецького проєкту є управління ним від його початку до завершення: розробка плану, управління, ризику та комунікація для досягнення поставленої мети, також, «управління мистецькими та культурними проєктами передбачає врахування універсальних та специфічних методів організації виробничих процесів, використання передових інструментів менеджменту проєктої діяльності» (Комар, 2021: 56). Ключовими етапами менеджменту організації хореографічно-мистецьких проєктів є *продумування ідеї та концепції* (визначення унікальної мистецької концепції, мети та завдань проєкту, дослідження цільової аудиторії, потенційних партнерів, визначення цінності проєкту та його відповідності потребам зацікавлених сторін); *підготовка та планування проєкту* (розробка детального плану, пошук джерел фінансування, добір виконавців, фахівців, розподіл ролей та обов'язків, комунікаційна стратегія); *реалізація та виконання* (керування командою, забезпечення ефективної комунікації, вирішення поточних питань, відстеження прогресу виконання проєкту, управління ризиками, безпосередня робота над створенням мистецького продукту, наприклад, хореографічна постановка, концерт, майстер-клас); *організація фінального заходу* (представлення та аналіз досягнутих результатів, оцінка успішності проєкту відповідно

до початкових цілей, збереження документації, фото- та відеоматеріалів). Таким чином, проєктний менеджмент включає теоретичні основи управління хореографічно-мистецькими проєктами, зокрема планування, моніторинг та оцінку результатів.

Висновки. Теоретичні основи хореографічного проєкту охоплюють комплекс мистецтвознавчих, педагогічних, психологічних та організаційних засад, необхідних для створення цілісного й художньо виразного танцювального твору. Мистецтвознавчими та естетичними основами хореографічно-мистецького проєкту є розуміння теорії хореографічного мистецтва, розуміння принципів побудови танцювального номеру в контексті проєкту, застосування законів драматургії для створення змістовного та емоційно насиченого сюжету або концепції проєкту; використання системи рухів, жестів, поз, що є основою хореографічного твору та допомага-

ють розкрити його художньо-образний зміст, теоретичні засади втілення хореографічного образу засобами різних танцювальних технік.

Важливо застосовувати при організації хореографічно-мистецьких проєктів психолого-педагогічні прийоми та методи навчання для підготовки учасників проєкту, враховувати психоемоційні характеристики виконавців для досягнення максимальної виразності та передачі емоцій глядачеві, обґрунтовувати педагогічні умови для формування та розвитку творчого потенціалу учасників проєкту.

Менеджмент хореографічно-мистецьких проєктів вимагає поєднання креативності, стратегічного мислення та практичних управлінських навичок для перетворення ідеї на успішний реалізований проєкт.

Подальші наукові розвідки планується продовжити у напрямі аналізу комунікаційного та інформативного забезпечення хореографічно-мистецького проєкту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білан Тетяна, Петрів Оксана. Роль народного костюма у створенні хореографічного образу. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених ДДПУ імені Івана Франка*. 2024. Вип. 73. Том 1. С. 69–73. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-1-10>
2. Бойко О.С. Художній образ в українському народно-сценічному танці: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 204 с.
3. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: Віват, 2018. 512 с.
4. Комар В.О. Особливості управління мистецькими проєктами в системі культурно-креативних індустрій України. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал*, 2021. № 3. С. 53–60.
5. Лимаренко Л.І. Результативність упровадження сертифікатної програми «організація та режисюра культурно-мистецьких проєктів» під час війни. *Вісник Маріупольського державного університету*, 2024. Вип. 27. С. 7–11. DOI 10.34079/2226-2830-2024-14-27-7-14
6. Ткаченко М. Педагогічні умови формування готовності майбутніх хореографів до застосування проєктних технологій у професійній діяльності. *Педагогічні науки*, 2022, № 79. С. 101–105.

REFERENCES

1. Bilan T.O., Petriv O. (2024) Rol narodnoho kostiuma u stvorenni khoreohrafichnoho obrazu [The role of folk costume in creating a choreographic image]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh DDPU imeni Ivana Franka*. Drohobych. Vydavnychiy dim «Helvetyka», Vyp. 73. Tom 1. 282 s. S. 69–73. [in Ukrainian].
2. Boiko O.S. (2020). *Khudozhnii obraz v ukrainskomu narodno-stsenichnomu tantsi: monohrafiia* [Artistic image in Ukrainian folk-stage dance: monograph]. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K. 204 s. [in Ukrainian].
3. Goulman D. (2018) *Emotsiyni intelekt* [Emotional Intelligence]. Kharkiv: Vivat, 2018. 512 s. [in Ukrainian].
4. Komar V.O. (2021) *Osoblyvosti upravlinnia mystetskykh proektamy v systemi kulturno-kreatyvnykh industrii Ukrainy* [Art Projects Management Specifics in the System of Cultural and Creative Industries in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv: nauk. zhurnal*. № 3. S. 53–60. [in Ukrainian].
5. Lymarenko L.I. (2024) *Rezultatyvnist uprovdzhennia sertyfikatsiinoi prohramy «orhanizatsiia ta rezhysura kulturno-mystetskykh proektiv» pid chas viiny* [The effectiveness of the implementation of the certificate program «Organization and direction of cultural and artistic projects» during the war]. *Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu*. Vyp. 27. S. 7–11. [in Ukrainian].
6. Tkachenko M. (2022) *Pedahohichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnykh khoreohrafiv do zastosuvannia proektnykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti* [Pedagogical conditions for forming the readiness of future choreographers to apply design technologies in professional activities]. *Pedahohichni nauky*, № 79. S.101–105. [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.11.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 10.12.2025
Дата публікації: 30.12.2025